

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **J. D.**, zast. JUDr. Milanem Ježkem, advokátem, se sídlem Za Pilou 832, Králíky, proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského náměstí 125, Pardubice, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 8. 2018, č. j. 57508/2018/OŽPZ/VR, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 19. 6. 2019, č. j. 52 A 113/2018 - 75,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 15. 8. 2018, č. j. 57508/2018/OŽPZ/VR, zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Česká Třebová (dále jen „městský úřad“) ze dne 23. 5. 2018, č. j. 8605/2013/ZPR/JAR/1171-69 (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým bylo podle § 84 odst. 1 písm. a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“), změněno rozhodnutí městského úřadu ze dne 17. 8. 2011, č. j. 16889/2011/ZPR/JAR/1916-4, jímž bylo původně podle § 8 odst. 1 ZOPK povoleno kácení jedné lípy srdčité (*Tilia cordata*) o obvodu kmene 300 cm rostoucí na pozemku p. č. X v katastrálním území S. u České Třebové, a dále bylo podle § 9 odst. 1 ZOPK uloženo provedení náhradní výsadby 2 ks lípy srdčité o min. obvodu kmenů 10 - 12 cm na pozemku p. č. X v katastrálním území S. u České Třebové, a to do jednoho roku od provedení kácení, včetně následné pětileté péče o nově vysazené dřeviny. Předmětné rozhodnutí bylo změněno tak, že pozemek určený k náhradní výsadbě byl změněn na pozemek p. č. 581/30 v katastrálním území S. u České Třebové a lhůta k provedení náhradní výsadby byla nově stanovena do 30. 11. 2018.

[2] Žalovaný konstatoval, že hodnocení stavu stromu vycházelo zejména z odborného stanoviska Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky (dále jen „agentura“) ze dne 11. 7. 2016, č. j. 01627/ZH/2016 (dále jen „stanovisko“), podle kterého byl stav lípy značně zhoršený, vyžadující stabilizační zásah a se zkrácenou perspektivou dalšího setrvání v místě, přičemž se nejednalo o stav bezprostředně ohrožující okolí, a tedy havarijní ve smyslu § 8 odst. 4 ZOPK. Žalovaný zdůraznil, že výše uvedené skutečnosti podporuje také fakt, že strom byl skácen až po uplynutí 9 měsíců po vydání povolení, přičemž žalobce jej ponechal v tomto poškozeném stavu i v průběhu podzimního a zimního počasí, které představovalo zvýšené riziko pádu stromu. Skácením lípy pak vznikla ekologická újma spočívající jak ve ztrátě biotopu vhodného pro sídlení řady živočichů, tak zániku ochranných funkcí stromu. Ke kompenzaci ekologické újmy pak byla žalobci uložena podle § 9 odst. 1 ZOPK náhradní výsadba, která byla podle žalovaného přiměřená jak vzhledem k vyčíslené celospolečenské hodnotě pokácené lípy (necelých 170.000 Kč), přičemž náhradní výsadba byla oceněna částkou zhruba 21.000 Kč, tak k poměrům žalobce. Žalovaný dále konstatoval, že ačkoli žalobce namítal svůj nepříznivý finanční a zdravotní stav, uvedené skutečnosti k výzvě městského úřadu nijak nedoložil. V souvislosti s těmito skutečnostmi pak žalovaný odkázal také na cenové nabídky na provedení náhradní výsadby i následné péče. Žalobce podle žalovaného současně neprokázal ani tvrzení, že náhradní výsadbu již na jiných pozemcích v katastrálních územích T. a Z. provedl, přičemž na základě dostupných veřejných zdrojů žalovaný vyvrátil tvrzenou výsadbu 40 stromů na pozemku p. č. X v katastrálním území Z. Žalovaný uzavřel, že ani změna bydliště žalobce nebyla dostatečným důvodem pro upuštění od povinnosti náhradní výsadby.

[3] Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 19. 6. 2019, č. j. 52 A 113/2018 - 75, žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl. Konstatoval, že závěry prvostupňového rozhodnutí byly založeny zejména na stanovisku agentury, která zhodnotila stav lípy jako výrazně zhoršený, avšak nikoli havarijní. Takové hodnocení pak podle krajského soudu odpovídalo údajům uvedeným v protokolu o ohledání na místě ze dne 26. 7. 2011. Dále doplnil, že závěr o absenci havarijního stavu stromu potvrzuje také fakt, že k samotnému kácení došlo až 9 měsíců po vydání předmětného povolení. V případě poškození líp srdčitých způsobených větrem současně běžně dochází k jejich sanaci nákladnými prostředky, proto nelze bez dalšího přijmout závěr, že předmětná lípa byla vinou silného větru v havarijním stavu, který podle § 8 odst. 4 ZOPK nevyžadoval povolení ke kácení. Krajský soud dále ve shodě s žalovaným konstatoval, že právě předmětným kácením vznikla ekologická újma, kterou bylo potřeba kompenzovat náhradní výsadbou. Žalovaný pak podle krajského soudu dostatečně odůvodnil její parametry, přičemž žalobce ve správním řízení nijak nedoložil tvrzený nepříznivý zdravotní stav, finanční situaci či provedení náhradní výsadby dubu na jiných pozemcích, a proto nemohly být tyto skutečnosti při ukládání předmětné povinnosti zohledněny. Co se týče finanční náročnosti náhradní výsadby, krajský soud konstatoval, že z cenových nabídek založených ve správním spise vyplývá částka do 10.000 Kč za jeden kus stromu. Vzhledem k vyčíslené hodnotě lípy dosahující částky 167.597 Kč je uložení náhradní výsadby přiměřené a pro žalobce současně není likvidační.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní namítl, že předmětná lípa byla v havarijním stavu, přičemž v takovém případě byl na místě postup podle § 8 odst. 4 ZOPK. Žalovaný ani krajský soud si současně neopatrili dostatek relevantních podkladů pro závěr o stavu stromu. Doplnil, že poškozený strom pokácel až po uplynutí 9 měsíců od vydání povolení z důvodu nepříznivé finanční situace. Podle stěžovatele je také povinnost náhradní výsadby vzhledem k havarijnímu stavu lípy

pokračování

neprůměrná, přičemž k tomuto stavu stěžovatel sám nijak nepřispěl vzhledem k tomu, že na předmětném pozemku bydlel pouze necelé tři roky. Zdůraznil, že za situace, kdy žalovaný stěžovatele neupozornil na možnost provedení sanačních opatření a kácení stromu povolil, je uložení náhradní výsadby neoprávněným „trestem“. Dále namítl, že provedené vyčíslení ekologické újmy podle internetové kalkulačky je kusé a nepřezkoumatelné, realitě pak podle stěžovatele neodpovídá ani vyčíslení nákladů na náhradní výsadbu a následnou péči. Žalovaný pak v napadeném rozhodnutí nezohlednil ani skutečnost, že se stěžovatel v mezidobí přestěhoval do zhruba 29 km vzdálené obce. Závěr agentury, že náhradní výsadbu je potřeba provést co nejbližší původnímu pozemku, pak podle stěžovatele nemá oporu v žádném právním předpise.

[5] V doplnění kasační stížnosti ze dne 11. 9. 2019 stěžovatel dále namítl, že výpočet společenské hodnoty lípy provedený podle metodiky „Oceňování dřevin rostoucích mimo les, Metodika AOPK ČR, Praha 2009“ neobsahuje všechny požadované vstupní údaje, jako je průměr koruny, výšku stromu a koruny apod. Předmětná metodika současně neobsahuje stupnici hodnocení zdravotního stavu dřeviny, ta je uvedena pouze v publikaci J. Kolaříka a kolektivu s názvem „Oceňování dřevin rostoucích mimo les včetně výpočtu kompenzačních opatření za kácení nebo poškození dřeviny“ z roku 2013. Tuto publikaci však podle stěžovatele nelze v posuzovaném případě využít pro výpočet ekologické újmy, přičemž současně nelze pro výpočet hodnoty lípy, jejíž kácení bylo povoleno v roce 2011, použít ani koeficient ceny jednoho bodu platný pro rok 2016. V posuzovaném případě tak bylo nezbytné, aby zdravotní stav lípy posoudil odborník formou znaleckého posudku. Nejvyššímu správnímu soudu proto stěžovatel navrhl, aby napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že stav lípy byl zhodnocen jako ohrožující okolí, avšak nikoli bezprostředně ohrožující s nutností provést okamžitý zásah. Doplnil, že stav lípy byl vyhodnocen jako v místě neperspektivní, proto také městský úřad povolil její kácení a uložil náhradní výsadbu jako kompenzaci vzniklé ekologické újmy, která spočívala zejména ve ztrátě biotopu významného pro živočichy. Proti této povinnosti ostatně stěžovatel nijak nebrojil až do chvíle, kdy městský úřad začal její splnění vyžadovat. Tvrzení stěžovatele, že prodleva s kácením vznikla kvůli jeho nepříznivé finanční situaci, pak žalovaný vyhodnotil jako účelové. Podle žalovaného bylo dále na stěžovateli, aby svá tvrzení stran nepříznivého zdravotního a finančního stavu prokázal, pokud je měl žalovaný při svém rozhodování zohlednit. Následně žalovaný odmítl také námitku stěžovatele ohledně délky vlastnictví stromu s tím, že tuto námitku stěžovatel uplatnil až v kasační stížnosti, přičemž konstatoval, že doba 34 měsíců je dostatečná na to, aby stěžovatel provedl například ořez či bezpečnostní vazbu stromu, pokud by o to měl zájem. Dále konstatoval, že použitá oceňovací metodika vyžaduje pouze údaje povinné, přičemž stěžovatelem uváděné parametry patří mezi údaje zpřesňující výpočet, tedy nepovinné. V souvislosti s námitkou stěžovatele stran chybějící stupnice hodnocení zdravotního stavu stromu žalovaný odkázal na diplomovou práci Bc. L. N., která srovnává různé metodiky pro oceňování dřevin. Následně konstatoval, že v případě přepočtení hodnoty lípy s využitím koeficientu pro hodnotu bodu za rok 2011 je výsledná částka rovna 156.137 Kč. Celková hodnota lípy se tak vzhledem k uložené povinnosti náhradní výsadby nijak výrazně nemění, jelikož její hodnota dosahuje zhruba desetiny hodnoty stromu. Zdůraznil, že náklady za sanační opatření vzhledem ke stáří, velikosti a přístupnosti stromu by byly značně vyšší. Žalovaný uzavřel, že agentura v případě vyhotovení stanoviska ke zdravotnímu stavu stromu vystupuje jako znalecký ústav, ustanovení znalce tak v posuzovaném případě nebylo potřeba. Nejvyššímu správnímu soudu proto žalovaný navrhl, aby kasační stížnost zamítl.

III. Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s., přípustná. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů.

[8] Stěžovatel v kasační stížnosti odkázal na důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Podle těchto ustanovení „*kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení,*“ nebo „*vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrovnatelnost.*“

[9] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[10] Podle § 8 odst. 1 ZOPK je ke kácení dřevin potřeba povolení orgánu ochrany přírody, přičemž toto povolení lze vydat pouze ze závažných důvodů po zhodnocení funkčního a estetického významu stromu. Podle odstavce čtvrtého téhož ustanovení povolení není třeba ke kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu.

[11] Podle § 9 odst. 1 ZOPK může orgán ochrany přírody v rozhodnutí o povolení kácení dřevin uložit žadateli přiměřenou náhradní výsadbu ke kompenzaci ekologické újmy a současně uložit následnou péči o dřeviny v délce nejvýše 5 let. Ekologickou újmu pak § 10 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, definuje jako ztrátu nebo oslabení přirozených funkcí ekosystémů, vznikající poškozením jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti.

[12] Stěžovatel namítl, že předmětná lípa byla vlivem poškození větrem v havarijním stavu. Ze stanoviska agentury v posuzovaném případě vyplývá, že korunu lípy tvořily tři mohutné kosterní větve s tlakovou vidlicí v úžlabí. Odlovení jedné z nich v místě rozlomení odhalilo rozsáhlou hnilobu kmene stromu zasahující také do tlakové vidlice zbývajících dvou kosterních větví. Koruna lípy byla estetická, typického habitatu, přičemž po vylomení jedné kosterní větve byla objemově redukována. Zdravotní stav lípy byl po zohlednění všech výše uvedených skutečností výrazně zhoršený, přičemž výsledná hodnota lípy činila 167.597 Kč.

[13] Nejvyšší správní soud předně konstatuje, že agentura podle § 78 odst. 5 ZOPK představuje odbornou organizaci, která plní úkoly v oblasti ochrany přírody, přičemž součástí její činnosti je mimo jiné vydávání odborných stanovisek. Ty představují odborné vyhodnocení určitých součástí životního prostředí, o kterých si soud nemůže učinit úsudek sám. V takovém případě není potřeba znaleckého hodnocení, které ostatně právní předpisy ani nevyžadují.

[14] V posuzovaném případě agentura zdravotní stav lípy nevyhodnotila jako havarijní. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2007, č. j. 4 As 10/2007 - 109, současně platí, že „*ustanovení § 8 odst. 1 věty druhé zákona o ochraně přírody a krajiny svěřuje orgánu ochrany přírody při rozhodování v těchto věcech správní uvážení, správní orgán má tedy v tomto ohledu určitý*

pokračování

prostor pro vlastní úvahu a tuto skutečnost musí správní soudy zohlednit.“ Z odůvodnění napadených rozhodnutí je v posuzovaném případě zřejmé, z jakých důvodů bylo kácení lípy povoleno. Strom byl značně poškozen a jeho zachování vyžadovalo provedení nákladných sanačních opatření, jeho stav byl současně vyhodnocen jako v místě neperspektivní, proto městský úřad povolil jeho pokácení a uložil vhodnější náhradní výsadbu (obdobně viz výše zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu). Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného uzavírá, že strom nebyl v havarijním stavu, proto nebyl na místě ani postup podle § 8 odst. 4 ZOPK, nýbrž bylo potřeba povolení ke kácení podle odstavce prvního předmětného ustanovení.

[15] V posuzovaném případě je dále zřejmé, že ačkoli byla lípa poškozena, její zdravotní stav nevyžadoval okamžitý zásah ve formě kácení, nýbrž bylo stále možné provést účinná, avšak nákladná sanační opatření. V takovém případě pak jejím pokácením vznikla ekologická újma, kterou městský úřad v souladu s § 9 odst. 1 ZOPK kompenzoval uložením náhradní výsadby. Správní orgány pak dostatečně odůvodnily, v čem předmětná ekologická újma spočívá a z jakých důvodů náhradní výsadbu uložily. Nejvyšší správní soud proto ve shodě s krajským soudem námitce stěžovatele stran neoprávněně uložené náhradní výsadby nepřisvědčil.

[16] K námitce stěžovatele, že uložení náhradní výsadby v blízkosti původního pozemku nemá oporu v žádném právním předpise, Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle stanoviska agentury má v zájmu kompenzace ekologické újmy náhradní výsadba opodstatnění na původním pozemku nebo v jeho blízkosti. Žalovaný i městský úřad pak v odůvodnění svých rozhodnutí dostatečně vymezili, z jakých důvodů byl pro náhradní výsadbu zvolen předmětný pozemek, přičemž konstatovali, že nikoli každá výsadba je výsadbou náhradní. Mají-li totiž nově zasazené dřeviny alespoň částečně nahradit funkce původního stromu, je potřeba, aby byly zasazeny v blízkosti jeho růstu, v opačném případě není vzniklá ekologická újma řádně kompenzována. S výše uvedenými závěry se Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem ztotožnil.

[17] Nejvyšší správní soud nepřisvědčil ani námitce stěžovatele, že uložená náhradní výsadba není zejména vůči jeho finančním a zdravotním poměrům přiměřená. V posuzovaném případě bylo na stěžovateli, aby k výzvě správních orgánů doložil tvrzené skutečnosti, které mohly mít vliv na rozhodnutí o náhradní výsadbě, pokud je měly správní orgány zohlednit. Uvedené platí tím spíše, pokud se jedná o podklady, které si správní orgány nemohly opatřit samy.

[18] Stěžovatel závěrem namítl, že vyčíslení hodnoty lípy, resp. ekologické újmy, agenturou je nepřezkoumatelné a kusé, přičemž pro její výpočet nelze využít předmětnou metodiku ani publikaci J. Kolaříka či koeficient ceny jednoho bodu z roku 2016. Současně namítl, že na stav stromu nemohl mít žádný vliv, protože jej vlastnil pouze necelé tři roky. Ze správního a soudního spisu však vyplývá, že předmětné námitky stěžovatel uplatnil poprvé až v kasační stížnosti, a proto se jimi Nejvyšší správní soud podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nemohl zabývat.

[19] Lze uzavřít, že v řízení před správními orgány nedošlo k žádné namítané vadě a napadený rozsudek posoudil příslušnou právní otázku správně. Důvody kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. tedy nebyly naplněny.

IV. Závěr a náklady řízení

[20] S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[21] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. února 2020

JUDr. Jirí Palla
předseda senátu